

Merimetso Liite 2. Luke ja Jyväskylän yliopisto

Luke ja Jyväskylän yliopisto: Merimetsojen saalistus voi heikentää ahvensaaliita erityisesti pesimäalueiden lähistöllä

ISMO MALIN 12 ELOKUUN, 2020

FACEBOOKGOOGLE PLUSTWITTERPINTERESTLINKEDINEMAIL

Luken asiantuntija Annica Långnabba etsii merimetsojen syömien ahventen PIT-merkkejä Sommarö grund -saarelta Merenkurkussa. Kuva: Lari Veneranta.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) ja Jyväskylän yliopiston Merenkurkussa tekemässä tutkimuksessa on selvinnyt, että pesivien merimetsojen suuri määrä voi pienentää ahvenkantoja ja -saaliita pesintöjen vaikutusalueella. Sen sijaan laajemmassa mittakaavassa saalistuksen vaikutus on vähäisempi.

Merenkurkussa, joka on tärkeä ahventen lisääntymis- ja kalastusalue, on vuodesta 2016 alkaen pesinyt runsaasti merimetsoja. Niiden vaikutusta ahvenkantoihin selvitettiin merkintäkokeella vuonna 2018, jolloin alueella laskettiin 3 140 merimetsan pesää. Yhteensä 1 977 ahventa merkittiin kalan nahan alle laitettavalla pienellä ja näkymättömällä PIT-merkillä.

”Merkintäkokeen perusteella voidaan todeta, että suuri pesivien merimetsojen määrä keskeisellä ahventen kalastus- ja lisääntymisalueella voi pienentää ahvenkantoja ja -saaliita paikallisesti. Laajemmassa mittakaavassa saalistuksen vaikutus vähenee. Kokonaisuutta

tarkastellen Merenkurkun runsas merimetsokanta voi heikentää ahvenenkalastuksen kannattavuutta erityisesti pesimäkolonioiden vaikutusalueella”, Luken tutkija **Lari Veneranta** sanoo.

Merimetsot saalistivat 20-33 prosenttia merkityistä ahvenista

Merkkejä löytyi kolonioista noin 9 prosenttia merkittyjen ahventen kokonaismäärästä. Tulosten perusteella voidaan arvioida, että koko pesimä- ja muuttokauden aikana merimetsot saalistivat enintään 20–33 prosenttia merkityistä ahvenista, jos mukaan lasketaan nuorten yksilöiden ravinnonkulutus ja oletetaan, että merimetsot pysyivät samalla alueella pesinnän jälkeen.

”Arvioimme kirjallisuustietojen perusteella, että merimetsojen pesintäaikaan noin puolet merimetsojen syömistä ahvenista ja niissä olevista merkeistä päätyi pesimäkolonoihin. Merkkien etsintä onnistui hyvin, ja testiemme mukaan pesimäalueille päätyneistä merkeistä noin 90 prosenttia oli löydettävissä etsintälaitteella”, Veneranta kertoo.

Merimetso syö tyypillisesti 15-senttistä ahventa

Merimetsojen arvioitiin kasvattavan merkittyjen ahventen luonnollista kuolevuutta 7–26 prosenttiyksikköä. Ahventen kasvunopeus vaikuttaa siihen, kuinka suuri osa ahvenkannasta päätyy merimetsojen saaliiksi. Tyypillinen merimetson syömä ahven on noin 15 senttimetrin pituinen.

Ahvenen ikä- ja kasvumääritysten perusteella noin puolet tutkimusalueen ahvenkannasta jää luontaisesti pienikokoiseksi ja puolet saavuttaa 3–4 vuodessa 22–25 senttimetrin kalastuskoon. Pienikokoiseksi jäävät yksilöt voivat olla koko ikänsä alttiina merimetson saalistukselle, mutta eivät ole juurikaan kalastuksen kohteena.

Pesimäkolonioita ympäröivällä 2 800 neliökilometrin kokoisella tilastoruudulla merimetsojen kuluttaman osuuden yli 2-vuotiaiden ahventen biomassasta ja tuotannosta arvioitiin olevan noin 8 prosenttia, kun muun luonnollisen kuolevuuden osuus oli noin 63 prosenttia ja kalastuksen 29 prosenttia. Muualta tulevien, läpimuuttavien merimetsojen saalistusta ei ole otettu huomioon laskelmissa.

Merimetsojen vaikutus ahvenkantaan pitkällä aikavälillä

Jos ahvenkanta harvenee, merimetso siirtyy käyttämään enemmän muita saalislajeja. Myös muu luonnollinen kuolevuus vähenee sekä ahventen kasvu voi nopeutua ja lisääntymisteho kasvaa.

”Nämä tekijät kompensoivat ainakin osittain merimetsojen saalistuksen ahvenkantaan vähentävää vaikutusta. Ahvenen runsauteen vaikuttavat eniten ympäristötekijät, kuten lämpötila poikasten ensimmäisenä kesänä, Luken vieraileva asiantuntija **Outi Heikinheimo** sanoo.

Merkintätutkimuksen tulosten ja muiden käytettävissä olevien aineistojen perusteella Merenkurkun merimetsojen vaikutusta ahvensaaliiseen on arvioitu pitkällä aikavälillä. Arvioinnissa on pyritty ottamaan huomioon tausta-aineistoihin liittyvät epävarmuudet ja niiden vaikutukset tuloksiin.

Mikäli merimetsojen lukumäärä ja 2-vuotiaan ahvenen tiheys säilyisivät pitkällä aikavälillä samalla tasolla kuin vuonna 2018, ahvenen saalisvähenemä pesivien merimetsojen saalistusalueella olisi enintään 32–67 prosenttia. Tällöin oletetaan, että ahvenet eivät vaella, nuoret merimetsot ruokailevat samalla alueella kuin pesivät ja linnut pysyvät myös pesinnän jälkeen samalla alueella muuttomatkaan asti. Laajemmalle alueelle, tilastoruudulle yleistettynä, ahvensaalis heikkenisi korkeintaan 10–33 prosenttia.

Tutkimus on julkaistu ICES Journal of Marine Science -tiedesarjassa. Se tehtiin osana Luken koordinoimaa ja Euroopan Meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) rahoittamaa Tutkimuksen ja kalastajien kumppanuusohjelmaa, jonka partnereita ovat Jyväskylän yliopisto, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) sekä Suomen ammattikalastajaliitto SAKL ry.